

ועדת ערר לפי חוק העתיקות התשל"ח - 1978

תיק ערר מס' 1/21
תיק ערר מס' 2/21

בענין:

1. היברו יוניון קולג' – מכון למדעי היהדות ע.ר. 580002178
ע"י ב"כ עוה"ד ממשד שפאר, סיטון, הניג
כתובת דוא"ל: uspaer@spaersitton.co.il
2. ד"ר יהודה גוברין ת"ז 060618840
3. י.ג. ארכיאולוגיה חוזית בע"מ 512317793
שניהם בכתובת דוא"ל: yehuda_gov@yahoo.com
ע"י ב"כ הגב' עוה"ד אלה גור
כתובת דוא"ל: ella@kaplan-alon.co.il

להלן "העוררים"

- נגד -

1. רשות העתיקות
 2. מנהל רשות העתיקות
- ע"י ב"כ עוה"ד עמי שחר ו/או דן בהט – הלשכה המשפטית
כתובת דוא"ל: lawoffice@israntique.org.il

להלן "המשיבה"

החלטה

לאחר שהועדה קראה את טענות הצדדים, אשר לאור פירוטם הרב והעדר קיומה של מחלוקת עובדתית מהותית שיש בה כדי להכריע בערר זה ואשר עסקו יותר בהפעלת שיקול דעתה של המשיבה ויישום החלטת המועצה לארכיאולוגיה משנת 2003 לענין מתן/סירוב למתן/חידוש רישיון לחפירות הצלה על העוררת 1, הגיעה הועדה להחלטתה הסופית בערר זה כדלקמן:

1. מעמד העוררים בערר וכתבי הערר:

העוררת 1 הינה בעלת מעמד ועילה מתאימים לדין בערר זה על החלטת המשיבה על פי חוק העתיקות התשל"ח – 1978 (להלן "החוק").

העוררים 2-3 לעומת זאת, אינם בגדר מי "שנשללה זכותו לקבלת רישיון חפירה". בענין זה, אין העוררים 2-3 בגדר "בעל דברים דידי", שהרי לא סורבו (כי גם לא ביקשו) רישיון חפירה כלשהו, אלא הם, במסגרת עתירה זו, "קבלני משנה" לעוררת 1.
אך נכון הוא שהדין מאפשר "לכל מי שנפגע מהחלטת הרשות" לערור בפני ועדה זו אלא שפגיעה זו מוגבלת לרשימה הסגורה המנויה בסעיף 36 (א) 1-9 לחוק העתיקות תשל"ח – 1978 (להלן "חוק העתיקות") ואין בסמכותנו להרחיבה. כאמור, אין העוררים 2-3 נמצאים בחזקת מי שסורבו לקבל רישיון חפירה אלא העוררת 1 בלבד והם מצויים לפיכך במעגל רחוק לעצם ליבת עילת הערר, בהיותם "קבלני משנה" של העוררת ובכך אין הם נכנסים לגדר נפגעים מהחלטת המשיבה על פי החוק. **על כן, כתב הערר של העוררים 2-3 נמחק על הסף ככתב ערר וזאת ללא צו להוצאות. ברם, מכיוון שכתב ערר העוררים 2-3 נתמך בתצהיר, הרי שהחלטנו להתייחס לתוכנו כחלק ראייתי עובדתי לערר העוררת 1 בתמיכה לטענותיה בלבד.**

2. תמצית נושא הערר:

- א. עיקרו של הערר נסוב סביב החלטת המשיבה מיום 15.2.21 לשלול ו/או להימנע מחידוש זכותה לקבלת רישיון לביצוע "חפירות הצלה".
- ב. קדמה לשלילה מוחלטת וסופית זו דיון ארוך בין הצדדים וכן החלטה של המשיבה מיום 3.1.18 לפיה ניתנה לעוררת 1 רישיון לחפירות הצלה מוגבל בהיקף (ל- 30 ריבועים) ולביצוע חפירות מדעיות ללא הגבלה.
- ג. לשינוי מדיניות זו בהענקת רישיונות לחפירות הצלה לעוררת 1 יסודות, לדברי הצדדים, בהחלטת המועצה ארכיאולוגית (להלן "המועצה") משנת 2003, אשר אושררה לדברי המשיבה גם ב-2017 וכתרתה (נספח ג' לכתב המשיבה) "קווים מנחים למדיניות מתן רישיונות חפירה בישראל 2003" (להלן "החלטת המועצה"). כאשר החלטתה של המועצה נסמכת על לשון סעיף 34ב. לחוק.

3. עובדות רלוונטיות נוספות המשליכות על הדיון בערר:

- א. העוררת 1 הינה גוף מחקר/מדעי רציני בתחום הארכיאולוגיה בעלת עבר עשיר בתחום זה, אליבא דכולי עלמא.
- ב. לעוררת 1 הזכות לקבלת רישיון לביצוע חפירות מדעיות מידי המשיבה עפ"י כל החלטותיה.
- ג. חפירות הצלה הינן חפירות מהסוג שהכנסה נכבדה בצידן המהוות תשתית כלכלית חשובה ותומכת בקיומם של גופים העוסקים במחקר הארכיאולוגי בארץ ישראל.
- ד. המשיבה הינה גוף סטטוטורי המנפיק רישיונות לביצוע חפירות הצלה וגם מבצעת בעצמה או נותנת חסות לחפירות כאלה בתמורה, למיטב ידיעתנו, ללא צורך בהשתתפות במכרז ו/או בקבלת רישיון והכל לפי חוק.

4. דיון בערר:

הערר מעלה את הסוגיות הבאות:

- א. **האם החלטת המועצה יושמה כדין ע"י המשיבה והאם ניתן לשלול את הזכות לקבלת רישיון שכבר ניתן בעבר ו/או לצמצם את מהותו?**

אנו מצויים פעם נוספת בליבת יצירתם, קיומם ופרסומם של "קריטריונים" ברורים להענקת רישיונות והפעם לצורך חפירות הצלה. נושא זה היה עדיף, להערכת הועדה, לו היה מטופל פרטנית ביצועית ע"י המועצה לארכיאולוגיה והמשיבה בין אם בחקיקת משנה בין אם בחוזר מנכ"ל או נוהל שנתקבל כדין. אמנם קיימות בענין זה "תקנות העתיקות", אך אלה אינן עוסקות בקריטריונים, אלא בנושאים בסיסיים אחרים לענין סמכות המנהל והמועצה ותקופות התוקף של רישיון לחפירה, לרבות האפשרויות לחידוש/הארכתו, מבלי לנקוב בקריטריונים כלשהם לכך.

אלא שעתה, בחלוף 19 שנים מיום החלטת המועצה, שעה שאנו עדיין מצויים במצב בו "חסר הגרוש ללירה", קרי חסרים נוהלים ברורים יישומיים, בדמותה של תקינה מדויקת של כח האדם וצידוד/מתקנים לסוגיהם, הנחוצים מקצועית למימוש החלטת המועצה ואשר אותן ניתן ללמוד מניסיון מצטבר של 19 השנים שחלפו, לא נותרה לוועדה זו ברירה אלא להיזקק לענין המתעורר בערר זה.

ראשית דבר נאמר כי מקריאת החלטת המועצה עולה בבירור, כי מדובר ב"מתווה" של קווים מנחים בלבד, הדורשים יישום פרטני שלמיטב הבנתנו היו אמורים להתבצע ע"י המשיבה בצורה סדורה ותוך פרסום ברבים.

קווים מנחים כשמם כן הם. אין הם בגדר קריטריונים, שחייבים להיות פרטניים, מדויקים, חדים, מנומקים, סבירים, שוויוניים, ללא משוא פנים ולאחר שקילת כלל השיקולים הרלוונטיים בקביעתם. קריטריונים כאלה שבמקרה זה נתייחס אליהם במילה המדויקת יותר "תקינה", משרתים הן את המשיבה והן את מבקשי הרישיון, שהרי הם ברורים, מפורסמים מראש וידועים לפיכך לכל מעוניין. תקינה זו יכול גם, באופן סביר שתתעדכן לה בתקופה קבועה, למשל מידי חמש שנים, על פי הנסיון שנצטבר.

כיום דומה שמצב העניינים בתחום זה הינו "נדיל" מדי, שכן בהעדר נוהלים ותקנים ברורים וחדים, קיים פתח ל"תמרונים" כהנה וכהנה הנעים בין פרשנות מרחיבה לבין פרשנות מצמצמת של המשיבה את החלטת המועצה לענין מתן החסות והביצוע של חפירות הצלה.

ניתן כאן רק כמשל את המצב הבעיתי על פניו, לפיה המשיבה מפרשת את החלטת המועצה, ככזו הקובעת שרישיון צריך שינתן אך ורק למוסד אקדמי שהוכר ע"י המל"ג (ראה סעיפים 64 ו-70 לכתב התשובה של המשיבה - אגב ציטוט מפרוטוקול המועצה מיום 19.12.02, פרוטוקול שקדם אגב להחלטתה הסופית מיום משנת 2003, בה נקבעו דברים שונים, כפי שיובהר גם להלן בסעיף ב.), כשהיא - המשיבה עצמה, משוחררת מחובה זו, מכיוון שהיא חוסה בצל פרשנותה את סעיף 5 (ב) לחוק הקובע, כי "הרשות רשאית לעשות לגבי עתיקות ואתרים כל פעולה הנחוצה לשם מילוי תפקידיה, ובכלל זה (1) חשיפה וחפירה של אתרים" והמאפשר לה, לכאורה, לבצע עבודות אלה ללא רישיון, ללא חסות מ- "מוסד אקדמי מוכר ע"י המל"ג", אולי גם ללא השתתפות במכרז ואף יתירה מכך - ליתן בעצמה חסות לעריכת חפירות מבלי שתהא "מוסד אקדמי מוכר ע"י המל"ג". הכיצד ניתן "לחיות" בניגודיות כזאת ללא קיומה של תקינה שוויונית סבירה וברורה המחייבת את כולם?!

כאן גם נכנסת, כמו תמיד בסוגיות העוסקות ביישום הפרורוגטיבה השלטונית בהענקת רישיונות לעבודה/לעסק/לשירות וכו', חובת הכפיפות ל- "משוואות" חוק יסוד חופש העיסוק.

כדי לא להרבות כאן בדיון, די שנפנה לדברינו בענין זה, בערר 1/2019 "עמרי ולדמן נ' רשות העתיקות", מיום 18.4.22 ונתמצת עצמנו לכך שכל הגבלה של חופש העיסוק, גם אם מקורה בחיקוק המתנה עיסוק מסוים בקבלת רישיון על פי דין, חייבת להתפרש בצמצום, כדי שתכבד את זכות היסוד הנ"ל ו"תכרסם" בה עד המינימום האפשרי. במקרה שלנו עולה הענין ביתר חריפות שעה שלא מדובר בהענקת רישיון אלא בעצם שלילת הזכות לחידוש רישיון שכבר ניתן בעבר במשך שנים רבות. אין ספור הלכות בפסיקה הישראלית בבית המשפט הגבוה לצדק קבעו שניתן לעשות כך רק בתנאי שנתקיימו מקרים קיצוניים ביותר ומנימוקים כבדי משקל. לא מצאנו בענין זה כי תנאים נחוצים אלה נתקיימו.

אשר לצמצום תחולתו/היקפו של רישיון קיים, אנו סבורים שגם זה יעשה בזהירות ותוך הקפדה על נימוקים כבדי משקל.

נבהיר רק, שבעניינינו נוכל לדון אך ורק ב"נסיגת" המשיבה מיום 15.2.21 מהחלטתה הקודמת להענקת הרישיון המוגבל ל- "30 ריבועים" לחפירות הצלה, שניתן לעוררת 1 עוד בינואר 2018 וזאת בהיעדר הגשת ערר במועד הקבוע לכך בחוק ע"י העוררת כנגד החלטה זו מ-2018.

ב. האם כוונת החלטת המועצה היתה להעניק רישיון לחפירות הצלה אך ורק למוסד אקדמי מוכר/ ע"י המל"ג?

נצטט שלוש החלטות של המועצה לענין זה:

- בהחלטת המועצה משנת 2003 נקבע: "כי בשיקולים למתן רישיונות חפירה לארכיאולוגים ישקלו כישוריו וניסיונו של הארכיאולוג מגיש הבקשה, הבסיס האקדמי ומחקרי בתחום הארכיאולוגיה של המוסד מטעמו מוגשת הבקשה וחשיבותו של האתר

לגביו מתבקש הרישיון". עוד נאמר שם: "מומלץ כי **המוסד** שמטעמו מוגשת הבקשה יהיה **מוסד ארכיאולוגי מוכר** שלו תשתית מחקרית ומעבדתית בטיפול, עיבוד ופרסום ממצאי חפירות, סגל אקדמי ותלמידי מחקר העוסקים בנושא **וניסיון מחקרי בעבודת שדה ארכיאולוגי**".

- בהחלטת המועצה מה- 17.1.13 נקבע "כי המועצה מאשררת את מדיניותה משנת 2003 וממליצה שלא להעניק רישיונות למוסדות שאין להם תשתית ארכיאולוגית ראויה" וכי היא "מסמיכה את המנהל להזמין את ההיברו יוניון קולג' לשימוע בנוגע ליכולתו להיות **מוסד ארכיאולוגי ראוי**".

- בציטוט ממכתב המשיבה מיום 12.8.17 לעוררת נכתב, כי המועצה ב-10.8.17 אשררה את קביעתה ש- "חפירות ארכיאולוגיות יבוצעו ע"י או בחסות **מוסד מדעי ארכיאולוגי מוכר**, בעל תשתית מחקרית ומעבדתית מתאימה".

לפיכך:

- אין כל החלטה של המועצה, כי יש להעניק רישיון לחפירה, אך ורק למוסד אקדמאי המוכר ע"י המל"ג, כטענת המשיבה בסעיף 64 לכתב תשובתה וכפי שנהגה כנראה המשיבה בפועל על פי האמור בסעיף 70 לכתב תשובתה, עת היא מצטטת מפרוטוקול הדיון במועצה מיום 19.12.02 את המשפט: "**מוסדות בארץ שאינם מוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה, אשר מבקשים רישיון חפירה, נענים בשלילה ללא התלבטות כלל**". הביטויים "מוסד אקדמי מוכר ע"י המל"ג" או "מוסד אקדמי מוכר" לא הופיעו מעולם בהחלטות המועצה וזאת לעומת ביטויים אחרים לגמרי שכן נמצאו כגון "מוסד ארכיאולוגי מוכר" או "מוסד ארכיאולוגי ראוי" או "מוסד מדעי ארכיאולוגי מוכר". ביטויים דומים אלה שונים מהותית מ- "מוסד אקדמי מוכר/מוסד מל"ג", שהם מוסדות כגון אוניברסיטאות ו/או מכללות בהן מתקיימים הן מחקר והן לימודים בפועל. על כן, החלטנו לנסות ולהיצמד לנוסח המקורי והמדויק שנרשם בהחלטת המועצה משנת 2003 והוא "מוסד ארכיאולוגי מוכר" שניסיון לפירושו המדויק יותר גיבשנו כאמור בסעיף 5.א. להלן (ולו אם רק זמנית עד שהמשיבה והמועצה יגבשו הגדרה אחרת) ואשר, להערכתנו, יש מקום להפעלתו המעשית לצורך קבלת רישיון לחפירת הצלה בהתאם לאמור בסעיף 5.ג. להלן.

- ניתן ליתן רישיונות חפירה לארכיאולוגים כפרטים בודדים אך עליהם לפעול בשיתוף או בחסות מוסדות מדעיים/מחקריים שיש להם את האמצעים הנחוצים לכך.

- מעולם לא אוזכר ע"י המועצה, מה דינה ומה התנאים/קריטריונים בהם חייבת המשיבה דווקא לעמוד בכובעה כמבצעת חפירות והיא פועלת במעין "ווקום" כאשר רק מבקר המדינה ומשרד האוצר נמצאו כגורמים הנזקקים לסוגיה בעייתית זו.

- אין פירוט מדויק ביחס לחפירה כזו או אחרת, מה היא הכוונה ל- "תשתית המחקרית והמעבדתית הראויה" וניתן להסיק בנקל, שקיימת בעיה של תקינה מדויקת וברורה הן בכ"א (היקף וסוג), הן בצידוד, הן בהיקף/רמת המחקרים הנדרשים והן בהיקף/רמת פרסומי המחקר המתאימים והנדרשים לחפירה כזו או אחרת. אגב, יתכן, שלא לכל מוסד אקדמאי מוכר מל"ג יש בהכרח את התשתית המחקרית הראויה, למשל התאמת סגל לתקופה הספציפית שנחפרת או עומדת להיחפר בחפירת ההצלה.

ג. **האמור בסייפת סעיף ב. לעיל מוביל אותנו, אם כך לשאלה הנוספת האם ניתן עפ"י החלטת המועצה להעסיק "קבלני משנה" ולפעול בשיתופי פעולה למיניהם ולהשלים בכך תקינה חסרה (למשל בכ"א)?**

מהאמור לעיל וכן מדברי המשיבה בסעיף 25 לכתב תשובתה, ניתן להסיק שאין לשלול אפשרות זו, שעה שניתן ליתן רישיון הן לארכיאולוגים כפרטים באופן שפורט כאן בהחלטתנו והן למוסדות ארכיאולוגים מוכרים כמוסדות ואף בצורך לשלב ביניהם בשיתוף פעולה, הרי שניתן לעשות כן עם תאגידים או עם שותפויות להשלמת החסר שיש למוסד ארכיאולוגי מוכר כהגדרתו בסעיף 5.א. להלן. כלומר ניתן בכך מענה הולם גם לחוסר בכ"א בעל אמות מידה מקצועיות מתאימות לכל תחום ותחום לרבות בתחום הביצוע בשטח, בתחום ביצוע עבודות המחקר המדעיות ובביצוע הפרסומים המדעיים וזאת במהלך ו/או לאחר סיום העבודות. הוא הדין גם לענין מתקנים/מעבדות מתאימות. נסתבר, על פי בדיקתנו שאף המשיבה נותנת בתמורה שירותים אלה כגון שירותי מעבדה, יעוץ ממומחים וכו'. ברם, לענין זה חייב להיות ברור, כי חייב להיות מי שישא באחריות לתחום פעילותו של אותו "קבלן משנה" בכל ההיבטים ולצורך זה, גם כן, קיים אותו "מוסד ארכיאולוגי מוכר" שאת מהותו ניסינו להגדיר כדבעי לאור החלטת המועצה מ- 2003 בסעיף 5.א. להלן.

ד. **מעמדה של המשיבה כמבצעת/נותנת חסות לעבודות חפירה, מצד אחד וכבעלת הפררוגטיבה למתן רישיונות חפירה לגופים אחרים, מצד שני וכנותנת גם שירותים מדעיים בתמורה כגון שירותי מעבדה, יעוץ ממומחים וכו', מצד שלישי.**

מצב זה, שיסודו בסעיף 5 (ב) לחוק, גורם לאי נוחות מה בלשון המעטה, במיוחד לאחר קריאתנו את הפרק של "תאום מעבדות מחקר אנליטיות ..." המופיע בסיכום הפגישה מיום 17.2.13 (נספח ד' בנספחי כתב התשובה של המשיבה) ודו"ח מבקר המדינה 54ב לשנת 2003 שצורף כנספח 6 לכתב ערר העוררת 1 שעה שנסתבר שלמשיבה מספר כובעים בהן היא פועלת בו זמנית, אגב חשש לאי שוויוניות ו/או ניגוד עניינים נחזים: האחד כרגולטורית וכמפקחת על ביצוע עבודות של חפירות הצלה, השני - כנותנת חסות ומבצעת חפירות הצלה בעצמה, השלישית - כנותנת שירותים. מכיוון שברור שמעמדה זה הינו בעל היבט מדעי אך גם כספי מכריע וחשוב לתפקודה, כמו גם ליתר מבקשי רישיון זה, בחרה המשיבה לפרש את תפקידיה על פי סעיף 5 (ב) לחוק בפרשנות מרחיבה.

על כך כתב מבקר המדינה בדו"ח הנ"ל כדלקמן: "הרשות פועלת הן כרשות סטטוטורית הממונה על קביעת המדיניות והן כגוף שמבצע חפירות. במצב זה מתעורר חשש לניגוד עניינים מוסדי טענת הרשות שהיא היחידה המוסמכת לעשות חפירות בדיקה אינה, לדעת משרד מבקר המדינה, עולה מהחוק כפשוטו..."

ברם, הערר שלפנינו אינו עוסק בסוגיה זו דווקא אלא בנושא הקשור לעוררת 1 ועל כן די אם נסתפק בהערת אגב אורחא, שתיקבע מחד שאין ריבוי כובעים זה "בריא" אך דורש ביתר שאת את הפעלתן של אמות מידה שוויוניות וסבירות למתן רישיונות חפירה וביישומן הפרטני המדויק, בדמות תקינה ברורה שאף תחול על המשיבה מבלי שתוכל ליצור לעצמה "מונופול" או יתרונות שיש בהם כדי לפגוע בזכויות גופים אחרים המעוניינים בביצוע חפירות הצלה ומבקשים רישיון לכך מעת המשיבה.

לסיום חלק זה נעיר, כי יש לאור הנסיבות הנ"ל גם צורך במנגנון פיקוח נייטרלי לאכיפה שוויונית עם ביקורת ראויה הן על מקבלי הרישיון והן על המשיבה לענין ביצוע חפירות ההצלה והכרוך בכך. מנגנון זה רצוי שיכלול מומחים לכל התקופות ובכל ה"דיסציפלינות", לרבות כאלה שאינם בליבת העשייה של הארכיאולוג הממוצע (כגון כתבי יד למשל כמו במקרה של ערר 3-4/2021 דר' ד. יוסלזון ואח' נ' רשות העתיקות - טרם ניתן פסק דין). השאלה הגדולה היא האם יהיה זה מנגנון של המשיבה גם כן?

ה. האם החלטת המנהל מיום 15.2.21 ליטול או להימנע מליתן עוד לעוררת 1 רישיון כלשהו לחפירות הצלה היתה תקינה?

מתן ההחלטה ע"י מנהל הרשות היה לאחר שהודיע כבר ביום 11.10.20 על התפטרותו ושעה שאמור להתמנות ראש רשות חדש (מונה בפועל ב-1.8.21). מין הידועות שהתנהלות כעין זו עדיף שרשות מנהלית תימנע ממנו, כדי לא לכבול את ידי בעל/ית התפקיד הבא/ים. קיימות די הלכות במשפט המנהלי הקובעות "הקפאת מצב" לתקופה משמעותית בטרם מתחלף בעל תפקיד.

החלטה כזאת הנעשית בסמיכות לסיים תפקידו, דווקא אחרי חלוף זמן כה רב שהיה בו די זמן לקבלת החלטה מסודרת, אשר יחד עם האופן בו נערך השימוע - תוך כדי נסיעה וקטיעת שידורם הרצוף והברור של הדברים מעוררים ספק רב באשר לתקינות ההחלטה. די בספק זה כדי לפוסלה ולו מסיבות פרוצדורליות אלה, קל וחומר, כאשר עסקינן בהחלטה, שפרנסתו של גורם כלשהו תלויה בו (למרות היותו מוסד ולא פרט), מן הראוי שהליך זה יתקיים בצורה תקינה ומסודרת ולא כמה שיכול להתפרש כמחטף של הרגע האחרון שנעשה באי סדר.

ו. היקף ורמת הפרסומים של הצדדים:

החלטנו להימנע מלהתייחס ל"קרב ההיאבקות בבוע" בין הצדדים בענין זה וסבורים אנו שלעתידי ינתן פתרון לנושא זה ביצירת תקינה מתאימה ע"י המשיבה בתאום עם המועצה כמפורט בסעיף 5.ג. להלן.

5. ההחלטות:

לאור כל האמור לעיל, אנו מחליטים, בנוסף למה שכבר נקבע לעיל, כדלקמן:

א. לענין פירוש המושג "מוסד ארכיאולוגי מוכר" המופיע בהחלטת המועצה מ-2003, הן לענין גורם ממדינת ישראל, הן לענין גורם מחו"ל – קובעים אנו, בינתיים בקביעה זמנית בלבד עד למועד בו המשיבה ביד אחת עם המועצה תקבע במפורש אחרת, כי "מוסד ארכיאולוגי מוכר" הינו גוף סטטוטורי הקיים על פי דיני מדינת ישראל והעוסק בתחום הארכיאולוגיה (להלן "גורם ארכיאולוגי א") או לחילופין, הינו מוסד מדעי ו/או אקדמי הרשום בפנקס רשמי המנוהל על פי דין מקום הימצאו, אשר לו ניסיון מוכח בביצוע חפירות מדעיות ו/או חפירות הצלה שנעשו עפ"י רישיון כדן במקום הימצאו ו/או בישראל ואשר ערך פרסומים מדעיים בתחום הארכיאולוגיה (להלן "גורם ארכיאולוגי ב") או לחילופין, הינו ארכיאולוגים המתמחה/ים בלפחות תקופה אחת מהתקופות העיקריות השונות להיסטוריה הארץ ישראלית המקומית - פרהיסטורית, מקראית, קלאסית, איסלמית, ו- ימי הביניים, בעל/י תואר שלישי לפחות בארכיאולוגיה, אשר לו/הם ניסיון מוכח הן בביצוע חפירות מדעיות ו/או הצלה, שנעשו על פי רישיון כדן והן בעריכת פרסומים מדעיים בתחום הארכיאולוגיה, אשר פועל/ים בשיתוף או בחסות עם/של גורם ארכיאולוגי א' או גורם ארכיאולוגי ב', ביחד, במסגרת של שותפות (כמשמעות מושג זה בדיון), שמהותה, בין היתר, קבלת האחריות על הביצוע ועל המחקר של חפירות הצלה.

ב. אנו ממליצים למשיבה, לענין זה, ליצור מנגנון שינפיק לגורמים העומדים בתנאים ההגדרה הנ"ל תעודה של "מוסד ארכיאולוגי מוכר", שיחד עם עמידה בתנאי התקינה, אשר יקבעו כמפורט להלן בסעיף 5.ג, יוכל לקבל רישיון לביצוע חפירות.

ג. העוררת, תישאר כזכאית לרישיון לחפירות הצלה מוגבל (עד 30 ריבועים) ולחפירות מדעיות, כפי שניתן לה ביום 3.1.2018 כשרישיון זה הינו בגדר רישיון מינימום והיא תהיה רשאית לבקש את הגדלת היקפו או שינויו בהתאם לתקינה החדשה והשוויזית שתבצע המשיבה כמפורט בסעיף 5.ג. להלן. עד למועד גיבוש התקינה ע"י המשיבה,

תהיה כל הגדלה בהיקף של רישיון העוררת לביצוע חפירות הצלה כפוף לכך שהיא תעמוד בדרישת המשיבה לצורך ביצוע חפירת הצלה ספציפית. לעוררת תהא הזכות לענין זה לעשות שימוש בקבלני משנה. דרישות המשיבה מהעוררת צריכות שתעמודנה במתחם הסבירות, השוויון ותום הלב. אין שלושת מושגים אלה בגדר כלי עיוני אמורפי אלא שניתן בהחלט, לצורך יישומם בפועל, לעשות גזירה שווה מסקנתית ממאות חפירות ההצלה ו/או החפירות המדעיות, שכבר נתקיימו במרחב שלנו.

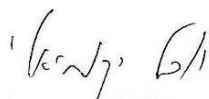
ד. המשיבה תגבש באמצעות המועצה ובשיתופה תקינה מוסדרת ומפורטת לחפירות הצלה, (להבדיל מחפירות מחקריות שמטרתן ואופיין שונה משל חפירות הצלה). – במסגרת זאת וכמשל בלבד, ניתן לקחת בחשבון את סוג כ"א, היקפו, הציוד הנדרש, לוח הזמנים לביצוע, המחקר ופרסומיו המתחייבים לחפירות הצלה בהתחשב באופיין, בדיקות המעבדה הנחוצות, סוג והיקף המעבדות, התקופות עליהן מדובר והיקפן (לרבות משך הזמן לעריכתן) היקף החפירות ועומקן, התקופות/שכבות הנחזות, היקף הפרסומים הנחוץ וכיוב'. נדגיש, כי הדוגמאות הנ"ל הינם בגדר משל בלבד ואין הוועדה שמה את שיקול דעתה לענין זה במקום שיקול דעתה של המשיבה והמועצה.

ניתנת למשיבה זמן לביצוע החלטה זו עד ליום ה – 1.1.2023. עת תפרסם תקינה זו לכל ברב בי רב, יחד עם הגדרה מסודרת למושג "מוסד ארכיאולוגי מוכר". פרסום זה יהווה את אגד הקריטריונים/התקינה המינימאלי, השוויוני והסביר לקבלת רישיון לחפירות הצלה במדינת ישראל. עמידת מקבל רישיון בהגדרה "מוסד ארכיאולוגי מוכר" ובתנאי התקינה שנקבעו על פי אמות מידה שוויוניות, תום לב, היעדר משוא פנים, מניעת היווצרות "הגבל עסקי" והכל, תוך כיבוד עקרונות חוקי היסוד של מדינת ישראל, תהא "הבסיס העובדתי/תפעולי" לקבלת רישיון לביצוען של חפירות הצלה במדינת ישראל.

האמור לעיל יחול גם לגבי המשיבה בכובעה כמבצעת חפירות הצלה, שהרי נאה דורש נאה מקיים – גם היא חייבת לעמוד בהגדרה ובתקינה ותהא כפופה לנוהל זה. קביעה זו לא תחול על מי שזכה ברישיונות טרם מועד זה.

לסיכום נאמר, שלמרות שדיסציפלינת הארכיאולוגיה, שייכת לתחום "מדעי הרוח" הרי שביצועה בשטח, לרבות גילוי הממצאים העובדתיים המעצבים אותה ויוצקים לה תוכן, הן בגדר עובדות הסמוכות יותר לכדי "מדע מדויק", הדורש סדר וארגון.

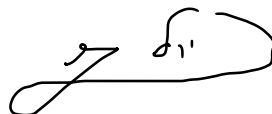
ניתן ביום 23.8.22 ללא צו להוצאות.

פרופ' יובל יקותיאלי - חבר ועדה

ד"ר קטיה ציטרין-סלברמן - חברת ועדה

יול ברדוש, עו"ד - יו"ר